

FRANCISZEK KRZYSIK

Nowe stanowiska kwitnącego bluszczu
(*Hedera helix* L.)
na Pomorzu Zachodnim

Новые местопрорастания цветущего плюща (*Hedera helix* L.)

на Западном Поморье

New stands of ivy (*Hedera helix* L.) in the Western Pomerania

K. Browicz i M. Gostyńska-Jakuszevska wymieniają 31 stanowisk występowania okazów kwitnącego bluszczu w Polsce (1). W liczbie tej wymieniono dwa stanowiska na terenie Pomorza Zachodniego, między ujściem Odry a ujściem Wisły. Są to: 1) stanowisko na wyspie Wolin, nad Zalewem Szczecińskim, na wschód od wsi Lubin, 2) Osieckie Bagno — 0,8 km na pn.-zach. od Osieczek (w granicach dawnego powiatu Lębork).

W lipcu 1980 r. zlokalizowałem na terenie Kolonii Letniej Politechniki Warszawskiej w Sarbinowie Morskim (woj. koszalińskie, odległość od Koszalina 20 km) dwa okazy kwitnącego bluszczu.

Przy alei wejściowej prowadzącej na teren ośrodka rośnie egzemplarz bluszczu pnący się na świerku na wysokość ok. 20 m¹. Okaz kwitnie i owocuje, zdrewniała łodyga ma na wysokości 1,30 m około 20 cm grubości. Świerk opanowany przez bluszcz znajduje się w stadium zamierania.

Jeżeli szczegółowe oględziny wykażą prawdopodobieństwo utrzymania drzewa na pniu, należy świerka — ze względu na bluszcz — otoczyć ochroną.

W przypadku dużego zagrożenia należy — za zgodą właściciela gruntu — przeprowadzić ścinę przy udziale pracowników naukowych, którzy pobiorą ze świerka i bluszczu materiał do badań przyrostowych, a z bluszczu — materiał do badania struktury oraz chemicznych, fizycznych i mechanicznych właściwości drewna. Udział naukowców mogłoby zapewnić PTL.

Nie powinno się dopuścić do obalenia świerka przez wiatr. W tym przypadku pień bluszczu ulegnie zniszczeniu, co spowodowałoby stratę unikalnego materiału badawczego.

Drugi okaz bluszczu rośnie na granicy między ośrodkiem kolonijnym a ogrodem kościelnym. Podporę stanowi jesion, na którym kilka łodyg bluszczu o grubości ok. 1 cm wspina się na wysokość ok. 10 m. Dolna część bluszczu, do wysokości ok. 2 m, ma liście klapowane, charakterystyczne dla pędów wegetatywnych, środkowa część (o długości ok. 4 m)

¹ Wszystkie wymiary szacowane „na oko”.

ma liście owalne, wskazujące na tendencję do kwitnięcia. Część górna, długości ok. 4 m, ma normalne liście klapowane. Egzemplarz nadaje się do podjęcia długookresowych obserwacji nad przebiegiem rozwoju kwitnącego bluszczu oraz nad przebiegiem współżycia bluszczu z drzewem służącym za podpórę.

Trzeci egzemplarz jest umiejscowiony w osadzie Chłopy, położonej w odległości 1,5 km na wschód od Sarbinowa Morskiego. Kwitnący i owocujący bluszcz rośnie przy głównej ulicy biegnącej równolegle do brzegu morza, przy wejściu do domu oznaczonego numerem Chłopy 15. Podpórę stanowi jesion, po którym pną się dwa pnie bluszczu o średnicy (na wysokości 1,3 m) ok. 15 cm, sięgające na wysokość ok. 15 m. Górna część korony drzewa rośnie intensywnie na wysokość i dotychczas jest wolna od splotów bluszczu. W koegzystencji z bluszczem jesion ten wykazuje większą odporność niż świerk.

Naprzeciw jesionu, po przeciwnej stronie bramy wejściowej, rośnie lipa. Ukształtowanie jej pnia (postać kolumny gęsto obłożonej pędami z pączków śpiących) pozwala przypuszczać, że na lipie również wegetował bluszcz, który albo zginął, albo został ścięty.

Oprócz omówionych, w pełni wykształconych egzemplarzy, na dawnym cmentarzu rośnie kilkanaście bluszczów w różnych stadiach rozwoju, pnących się na jesionach i tujach. Jeden egzemplarz sięga na wysokość 8 m, łodyga ma ok. 2 cm grubości. Obok liści klapowanych wytworzył liście owalne, co świadczy o tendencji do kwitnięcia.

Okazy kwitnącego bluszczu w Sarbinowie Morskim i w Chłopach przedstawiają nowe stanowiska, związane z osiedlami. Pochodzenie bluszczu jest sztuczne. Omawiane egzemplarze zostały posadzone lub przywędrowały z sąsiedztwa, gdzie obecność bluszczu była związana z dawną działalnością człowieka.

PTL złożyło w Min. LiPD wniosek o uznanie trzech omówionych egzemplarzy za pomniki przyrody i wzięcie ich pod ochronę. Poza tym stara się zainicjować opracowanie kompleksu zagadnień związanych z występowaniem kwitnącego bluszczu w Sarbinowie Morskim i w Chłopach oraz na sąsiednich terenach Pomorza Zachodniego.

LITERATURA

1. Browicz K. i Gostyńska-Jakuszevska M.: Atlas rozmieszczenia drzew i krzewów w Polsce. Poznań: PWN 1969 z. 8.
2. Bugała W.: Drzewa i krzewy dla terenów zieleni. Warszawa: PWRiL 1979.

Краткое содержание

В Польше зарегистрировано 31 место произрастания, на которых наблюдаются образцы цветущего плюща (*Hedera helix* L.). Два из этих мест произрастания находятся на территории Западного Поморья: Одно на Щецинском Заливе, другое по соседству с городом Лемборк.

В июле 1980 г. констатировано присутствие двух экземпляров цветущего плюща в местности Сарбиново Морске и одного экземпляра в местности Хлопы. Обе эти местности лежат на расстоянии 20 км на северо-запад от Кошалина.

Названные экземпляры будут тщательно описаны и охвачены защитой как памятники природы.

Можно предполагать, что на соседних территориях Западного Поморья, в поселках и в лесах, находятся дальнейшие, не локализованные до сих пор экземпляры цветущего плюща.

Summary

Thirty-one stands of the occurrence of ivy (*Hedera helix* L.) were recorded in Poland. Two of them are located within the Western Pomerania: one near the Szczecin Bay, the other one near the town of Lębork.

In July 1980 two specimens of ivy were found in the locality Sarbinowo Morskie and one — in the locality Chłopy. Both localities are situated at the distance of 20 km to the north-west from Koszalin.

The specimens mentioned will be described in detail and protected as nature monuments.

One may suppose that further, not located until now individuals of ivy occur in neighbouring regions of the Western Pomerania, in its settlements and forests.

Uwaga! Ważne dla Autorów

Komitet Redakcyjny „Sylwana” prosi o podawanie wraz z nadsyłanymi artykułami prywatnego adresu Autora i Autora zdjęć. Adresy powinny zawierać również numer kodu pocztowego. Brak powyższych danych uniemożliwia Redakcji oraz Wydawnictwu wysłanie honorarium autorskiego.